

Warszawa, 10 września 2013 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych

(druk nr 437)

I. Cel i przedmiot ustawy

Opiniowana ustawa dodaje do ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych regulacje określające podstawowe zasady funkcjonowania rynku krajowych transakcji płatniczych przy użyciu kart płatniczych. Zmiany w systemie mają skutkować rozwojem obrotu bezgotówkowego oraz poprawą konkurencyjności na rynku kartowym, a tym samym zwiększeniem dostępności nowoczesnych instrumentów płatniczych dla szerszego kręgu konsumentów.

Podstawowym celem projektu jest ustawowe określenie maksymalnej stawki opłaty interchange oraz wyeliminowanie mechanizmów, które ograniczają konkurencję na rynku usług obsługi transakcji dokonywanych w ramach zapłaty za pomocą kart płatniczych (rynek kartowym).

Ustawodawca przyjął, iż maksymalna stawka opłaty interchange (ustalana przez organizację kartową opłata uiszczana przez agenta rozliczeniowego na rzecz wydawcy karty płatniczej) nie będzie mogła przekroczyć 0,5% wartości jednostkowej krajowej transakcji płatniczej. W przypadku ustalenia wyższej stawki opłaty interchange stosować się będzie maksymalną stawkę ustawową (dodawany art. 38a ust. 1 i 2, art. 1 pkt 5 nowelizacji).

Dodawane art. 34a i art. 34b (art. 1 pkt 4) ograniczają tzw. rules organizacji kartowych, a tym samym uwalniają obrót gospodarczy od części narzucanych przez organizacje kartowe, a nienegocjowalnych przez uczestników rynku, regulacji.

W świetle art. 34a nieważne będą postanowienia umowne zobowiązujące do stosowania zasad nałożonych przez organizację kartową dla transakcji płatniczych z użyciem kart

płatniczych wydanych w ramach umowy z inną organizacją kartową. Natomiast art. 34b przewiduje, iż nieważne będą postanowienia umowne uniemożliwiające akceptantowi promowanie określonych form płatności, w tym oferowanie zniżki.

Następstwem dodania art. 34a i art. 34b będzie ograniczenie, narzucanej przez organizacje kartowe, tzw. zasady niedyskryminacji (NDR). Zasada ta stanowi, iż nie wolno w różny sposób traktować różnych form płatności (kartowych, gotówkowych), lub też kart jednych systemów płatniczych w stosunku do innych. Na mocy tej zasady akceptanci decydujący się na przyjmowanie zapłaty kartami płatniczymi są zobligowani do jednakowego traktowania, bez względu na koszt z tym związany, wszystkich form płatności oraz wszystkich kart wydanych w ramach umów z funkcjonującymi na polskim rynku organizacjami kartowymi. Wolą ustawodawcy jest zagwarantowanie, aby akceptant, jeżeli to będzie w jego interesie, mógł decydować o szczególnym traktowaniu określonych form płatności i np. oferować zniżki w przypadku zapłaty konkretną kartą płatniczą albo gotówką. Zasada niedyskryminacji oznacza również w praktyce, że jeżeli akceptant akceptuje karty kilku systemów płatniczych, z których jeden system płatniczy zezwala na pobieranie opłaty surcharge (tak jak np. MasterCard) a inny nie (tak jak np. VISA) – akceptant nie może w ogóle stosować opłaty surcharge (pobieranie opłaty surcharge oznaczałoby *de facto* dyskryminację kart systemu, który na surcharge zezwala; konsument nie byłby bowiem zainteresowany dokonywaniem płatności przy użyciu takiej karty płatniczej). Umożliwienie akceptantom „sterowania” konsumentem w kierunku mniej kosztownych dla akceptantów, a w konsekwencji konsumentów, mechanizmów płatniczych ma się przyczynić do wzmocnienia konkurencji systemów płatniczych. Okoliczność, w której organizacje kartowe ustalają, iż będą wzajemnie respektować swoje regulaminy i narzucają to postanowienie innym uczestnikom rynku, prowadzi *de facto* do sytuacji braku konkurencji pomiędzy tymi organizacjami. Decyzja o akceptowaniu kart wydanych w ramach umowy z określoną organizacją kartową powinna oznaczać, iż przy transakcjach płatniczych z użyciem takich kart stosować się będzie wyłącznie zasady te same jak w organizacji kartowej. Wzmocnieniu konkurencji ma służyć również przepis przewidujący, iż organizacja kartowa nie będzie mogła pobierać opłat z tytułu krajowej transakcji płatniczej przy użyciu karty płatniczej wydanej w ramach umowy z inną organizacją kartową.

W dodawanym art. 38a ust. 3 przewidziano regulacje, które mają zachęcać do tworzenia nowych organizacji kartowych. Proponuje się, aby w okresie trzech lat od rozpoczęcia

działalności przez nową organizację kartową w odniesieniu do transakcji płatniczych kartami płatniczymi wydanymi w ramach umowy z tą organizacją nie stosowało się ograniczenia wysokości stawki interchange. Niemniej ograniczenie takie byłoby wyłączone jedynie w przypadku gdy:

- 1) nowo utworzona organizacja kartowa nie będzie należała do tej samej grupy (w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych) co inna organizacja kartowa oraz
- 2) inna organizacja kartowa nie będzie wywierała na nowo utworzoną organizację kartową znaczącego wpływu, w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 36 ustawy o rachunkowości.

Ponadto ustawodawca uchwalił szereg przepisów przewidujących określone obowiązki informacyjne po stronie uczestników rynku kartowego. Przyjęto, iż organizacja kartowa, wydawca karty płatniczej oraz agent rozliczeniowy będą obowiązani udostępniać na swoich stronach internetowych informację o aktualnych stawkach opłaty interchange. Ponadto organizacja kartowa będzie musiała udostępniać na swojej stronie internetowej informację w zakresie stawek opłat stanowiących przychód organizacji kartowej, składających się na opłatę pobieraną przez agenta rozliczeniowego od akceptanta, z tytułu krajowej transakcji płatniczej. Organizacja kartowa będzie obowiązana również do przekazywania Komisji Nadzoru Finansowego oraz agentom rozliczeniowym informacji w zakresie zmian stawek opłat stanowiących przychód organizacji kartowej, innych niż opłata interchange, składających się na opłatę pobieraną przez agenta rozliczeniowego od akceptanta, z tytułu krajowej transakcji płatniczej, wraz z uzasadnieniem takich zmian (będzie to musiało nastąpić nie później niż 3 miesiące przed datą wejścia w życie takich zmian).

Uchwalając te przepisy wzięto pod uwagę, iż powszechnie dostępna informacja o wysokości stawek jest konieczna z punktu widzenia transparentności rynku kartowego. Ma ona znaczenie nie tylko dla podmiotów działających już na rynku kartowym, ale także dla potencjalnych akceptantów oraz konsumentów.

Ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. Uczestnicy rynku kartowego będą obowiązani dostosować swoją działalność, w tym zawarte umowy, do nowego stanu prawnego do dnia 30 czerwca 2014 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 47. posiedzeniu w dniu 30 sierpnia 2013 r. Ustawa uchwalona została w oparciu o poselskie i senackie projekty ustaw o zmianie ustawy o usługach płatniczych (druki nr 966, 1013, 1213 i 1214) oraz poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych (druk nr 1212). W rzeczywistości bazowano na senackim projekcie ustawy (Senat podjął uchwałę o wniesieniu projektu na 23. posiedzeniu w dniu 13 grudnia 2012 r.).

W trakcie prac w Sejmie w odniesieniu do projektu wniesionego przez Senat w szczególności:

- 1) zrezygnowano z dodawania definicji „agenta rozliczeniowego”, „akceptanta”, „karty płatniczej” oraz „acquiringu” (definicje te zostaną dodane do ustawy o usługach płatniczych w ustawą z dnia 12 lipca 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw);
- 2) w związku z nową definicją „karty płatniczej” i ustawą wymienioną we wcześniejszym punkcie, odstąpiono od nowelizacji art. 3 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy o usługach płatniczych;
- 3) uściślono, że dostawca i użytkownik niebędący konsumentem nie będą mogli uzgodnić, iż dodawanych art. 34a i art. 34b nie stosuje się w całości lub części (celem tej zmiany jest zapewnienie zgodności nowelizacji z prawem Unii Europejskiej);
- 4) zrezygnowano z przepisów eliminujących narzucanie akceptantom zasady „honoruj wszystkie karty”;
- 5) zmodyfikowano przepisy nakładające na określonych uczestników rynku kartowego obowiązki informacyjne;
- 6) zrezygnowano ze zmian: dopuszczających w sposób wyraźny możliwość pobierania opłaty surcharge z tytułu płatności przy użyciu karty innej niż debetowa, zakazujących pobierania takiej opłaty przy płatnościach kartami debetowymi oraz określających zasady pobierania opłaty surcharge w przypadku płatności przy użyciu karty płatniczej należności o charakterze publicznoprawnym; w następstwie zbędna stała się definicja „karty debetowej”, a także przepisy określające maksymalną wysokość opłaty surcharge oraz nakładające określone obowiązki informacyjne w związku z pobieraniem takiej opłaty;

- 7) odstąpiono od etapowego „dochodzenia” do maksymalnej stawki opłaty interchange – 0,5% (przyjęto, że stawka w tej wysokości będzie obowiązywała od dnia wejścia w życie nowelizacji, tj, od 1 stycznia 2014 r.);
- 8) przyjęto, iż ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2014 r., a nie jak proponował Senat po upływie 3-miesięcznego *vacatio legis*.

III. Uwagi szczegółowe

Ustawa nie budzi zastrzeżeń. W trakcie prac nad ustawą w Sejmie Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu wskazywało – w związku ze zmianami dokonanymi w projekcie przez sejmową Komisję Finansów Publicznych – na konieczność dokonania dodatkowo pewnych modyfikacji projektu w celu zapewnienia jego spójności merytorycznej i terminologicznej. W następstwie poprawek zgłoszonych w II czytaniu w Sejmie, uwagi senackiego Biura Legislacyjnego zostały – co do zasady – uwzględnione.

Główny legislator

Jakub Zabielski